

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

1. Wat is de aanleiding?

Het huidige stembiljet is (te) groot en daardoor zowel voor de stembureaus als voor veel kiezers lastig te hanteren. Op 9 mei 2019 heeft de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de Tweede Kamer voorstellen gedaan voor twee nieuwe stembiljetten en daarbij aangegeven het voornemen te hebben om zo spoedig mogelijk een wetsvoorstel in te dienen om experimenten mogelijk te maken met deze nieuwe stembiljetten. Dit conceptwetsvoorstel strekt daartoe.

2. Wie zijn betrokken?

Kiezers, gemeenten en openbare lichamen, stembureaus en de Kiesraad.

3. Wat is het probleem?

De noodzaak om een ander stembiljet te kunnen gebruiken wordt al langere tijd onderkend. Zo dringen gemeenten er al jaren op aan om experimenten in het stemlokaal mogelijk te maken met een nieuw model van het stembiljet. De omvang van het huidige stembiljet leidt er namelijk toe dat het tellen logistiek moeilijk is en lang duurt. Ook is het huidige stembiljet voor veel kiezers lastig te hanteren.

4. Wat is het doel?

Doel van dit wetsvoorstel is het mogelijk te maken dat wordt geëxperimenteerd met stembiljetten die een kleiner en daardoor handzamer formaat hebben, waardoor het handmatig tellen van deze nieuwe stembiljetten makkelijker en sneller zal gaan, zodat de belasting van de stembureaus bij het tellen van de stemmen wordt verminderd. Een ander doel is te kunnen experimenteren met stembiljetten waarmee de kiezer beter overweg kan. Het kleinere formaat maakt het stembiljet voor de kiezer beter te hanteren dan het huidige stembiljet. De nieuwe stembiljetten bieden ook mogelijkheden om logo's van politieke partijen te vermelden wat de herkenbaarheid van die partijen voor kiezers kan vergroten en zo de toegankelijkheid van het stembiljet kan verbeteren, ook voor laaggeletterde kiezers. Verder is een (veel) kleiner stembiljet beter geschikt dan het huidige voor gebruik van een hulpmiddel, zoals een mal die over het stembiljet heen wordt gelegd en die slechtziende of blinde kiezers in staat stelt zelfstandig hun stem uit te brengen.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Verwezen wordt naar de antwoorden onder de vragen 1, 3 en 4.

6. Wat is het beste instrument?

Vernieuwingen in het verkiezingsproces moeten behoedzaam plaatsvinden, zeker als het gaat om vernieuwingen waarbij kiezers op een heel andere manier hun stem moeten uitbrengen. Definitief in één keer dergelijke vernieuwingen doorvoeren is gelet op het bijzondere karakter van het verkiezingsproces risicovol. Het is daarom verstandig om deze vernieuwingen stap voor stap door te voeren en om tijdens experimenten bij verkiezingen in het stemlokaal ervaringen op te doen met het stemmen met nieuwe stembiljetten en het tellen ervan. Om die reden is gekozen voor een (tijdelijke) experimentenwet.

Het conceptwetsvoorstel regelt dat geëxperimenteerd kan worden met nieuwe modellen stembiljetten en dat ten behoeve daarvan van bepaalde artikelen uit de Kieswet kan worden afgeweken. De nadere invulling van de experimenten wordt geregeld in een algemene maatregel van bestuur.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Uit het voorstel vloeien geen administratieve lasten voor burgers of bedrijven voort. Voor de gevolgen voor kiezers wordt verwezen naar het antwoord onder vraag 4.